

обмундируванням. Радянські жінки в тилі стали бойовим резервом діючої армії. Робочий день тривав по 10–12 годин, без вихідних.

Багатьох цікавить тема впливу війни на життя жінок. Зокрема, постає питання, чи війна емансипувала жінку? Є два аргументи на користь ствердної відповіді. По-перше, це засвідчує мода 1920-х років: короткі стрижки та спідниці дозволили жінкам різних верств звільнитися від умовностей власне тіло. По-друге, після закінчення війни жінки багатьох європейських країн (окрім Франції та Італії, де це сталося значно пізніше) отримали виборчі права.

Історично українські жінки в невеликій кількості або й зовсім не були представлені в політиці. Це пояснювалося тим, що багато жінок воліли залишатися непоміченими в громадській сфері, так як боялися стати публічною фігурою і в результаті стати об'єктом насильства або дискримінації, що власне дало поштовх перетворити жінку на просту хатню робітницю. Однак рубіж XX і XXI століть ознаменувався поступовим входом жінок в політичне життя [6, 48–50].

Аналіз гендерних стереотипів виборців демонструє певну гендерну «індиферентність» більшості громадян стосовно керівних посад політичних партій та об'єднань. На думку більшості виборців, лідер партії має бути наділений певними чеснотами, здібностями та вміннями, ніж бути тільки представником певної статі. Водночас, дослідження також засвідчує, що жінки-виборці виступають за більш розширене представлення жінок на керівних посадах, більш схильні підтримати ідею запровадження квот у списках політичних партій, а також приділяють більше уваги аналізу виборчих списків партій на предмет наявності в його прохідній частині жінок [7, 35 – 47]. Жінки дедалі більше почали ставати чиновницями, політиками, членами політичних партій. Все частіше піднімається питання «гендерних» квот саме у політиці. Реалізація принципу гендерної рівності є необхідною частиною прогресу людства, елементом демократії та важливою умовою розбудови держави.

Список використаної літератури:

1. Енгельс Ф. Походження сім'ї, приватної власності і держави / Ф. Енгельс – К., 1976. – 215 с.
2. Антонович В. Українські міста / В. Антонович. // Розвідки про міста і міщанство на Україні-Руси в XV – XVIII в. – Львів, 1904. – Т. 24. – С. 356 – 357.
3. Левицкий О. И. Об актовых книгах, относящихся к истории Юго-Западного края и Малороссии / О. И. Левицкий. – Москва, 1900. – С. 4–10.
4. Жінки Європи у Першій світовій війні (1914-1918 р.): конспект лекції Франсуази Тебо [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://uamoderna.com/event/thebaud-lecture-women-wwi-overview>.
5. Кулачек О. І. Проблеми гендерної рівності в державному будівництві: Україна і світовий досвід / О. І. Кулачек. // Розвиток демократії в Україні: Мат. міжнар. наук. конф – К., 2001. – 29 с.
6. Грабовська І. Джерельні підвалини дослідження паритетної (гендерної) демократії: український і світовий контекст / І. Грабовська. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2007. – С. 48–50.
7. Саєнко В. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві / В. Саєнко. – К.: Програма розвитку ООН, Центр соціальних експертиз Інституту соціології НАН України, 2007. – С. 35–47.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Лисиця Л. Г.

С. О. Сафонов

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

АДМІНІСТРАТИВНА ТА КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОРОСІЙСЬКОГО ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА М.Г. РЕПНІНА- ВОЛКОНСЬКОГО

Багатогранна діяльність малоросійського генерал-губернатора М. Г. Репніна-Волконського, в період суспільно-політичних та культурних процесів початку XIX ст., коли українські землі знаходилися в складі Російської імперії, дозволила йому стати показовою постаттю в історії України.

Малоросійське генерал-губернаторство як адміністративно-територіальна і політична одиниця Російської імперії було засноване в 1802 р. Виокремлення цього регіону з генерал-губернаторською формою правління здійснювалася для ліквідації відмінностей у соціальному устрої Лівобережної України та насадження там російської присутності. Його ліквідацією в 1865 р. центральний уряд засвідчив, що надалі ця територія управлятиметься на загальних підставах російської адміністративної системи [1, 79].

Майбутній військовий, дипломат, адміністратор, віце-король Саксонії і генерал-губернатор земель колишньої Гетьманщини народився 28 січня 1778 р. в сім'ї астраханського губернатора, генерал-ад'ютанта князя Г. С. Волконського та княгині О. М. Репніної. Два старовинні дворянські роди прославили себе протягом століть на державній, військовій службі та дипломатичній ниві. Успішна військова кар'єра, дипломатичний та управлінський досвід і навикі зіграли важливу роль у призначенні князя Репніна на посаду малоросійського генерал-губернатора у 1816 р., яку він займав до 1834 р. Саме «Полтавський період» є одним з найважливіших етапів формування особи М.Г. Репніна як політика, адміністратора, культурно-громадського діяча.

Новий генерал-губернатор досить швидко почав перейматися потребами населення губернії, піклуючись про кріпосних селян та міщанство.

Внаслідок підтримки клопотання полтавського дворянства про зрівняння в правах малоросійських старшинських чинів із дворянськими рангами, частині українського шляхетства було надано дворянські права, а решта отримала певні економічні пільги [2, 326].

Розуміючи важливість для місцевого дворянства Лівобережної України мати власну друковану історію Репнін сприяв збиранню матеріалів майбутньому історику Д.М. Бантиш-Каменському, автору першої книги «Истории Малой России». Вважається, що М.Г. Репнін підготував текст одного з розділів, присвяченому Берестецькій битві 1651 р., книга була видана за кошти Репніна.

Провінційна Полтава не мала жодного учбового закладу, який давав би можливість отримати добру освіту. Вклад Репніна у створенні учбових закладів досить суттєвий. Відкриття в Полтаві Інституту шляхетних панянок, кадетського корпусу, училища чистописців, духовного училища, школи садівництва надавали можливість отримати освіту, а для юнаків – продовжити свою кар'єру на державній службі.

Його клопотанням у Полтаві в 1817 р. було створено церковний хор, відкрите відділення Біблійного товариства. Значні суми коштів за вказівки генерал-губернатора були виділені для відродження Густинського монастиря. Таким чином діяльність Репніна розповсюджувалася і на релігійну сферу життя суспільства.

Значна роль М.Г. Репніна у розвитку мистецького життя краю. Губернатор як високоосвічена людина, цінував та розумів значення культурних і духовних надбань і активно сприяв їх збереженню та створенню. У мастку Волконських – Репніних проходили салонні вечори, де влаштовували літературні читання, мистецькі бесіди. Губернатор цінував музику, живопис та літературу, мав картинну галерею, колекцію старовинних гравюр та велику бібліотеку.

Завдяки його діяльності розвивався театр та й загалом театральне життя Полтави. У 1818 р. губернатор запросив з Харкова частину місцевої трупи й організував у Полтаві театр, керівником якого став автор «Енеїди» І. П. Котляревський. У трупі грав молодий актор – кріпак М. Щепкін. Того ж 1818 р. Репнін розпочав збирання коштів на викуп актора. Дозволив спектаклі українською мовою. У Полтаві йшли п'єси «Наталка-Полтавка» і «Москаль-чарівник». Полтавська трупа часто виїжджала з гастролями і таким чином намагалася популяризувати театральне мистецтво [3, 512-513].

М. Г. Репнін – Волконського помер у січні 1845 р., похований у Густинському монастирі під Прилуками.

Отже, багаторічна діяльність малоросійського генерал-губернатора М. Г. Репніна-Волконського, російського дворянина за походженням, повною мірою відповідала імперському курсу. Водночас відзначалася певною специфікою, зважаючи на своєрідність входження української земель до Російської імперії. Дослідження, присвячене М.Г. Репніну

дозволяє з'ясувати характерні особливості входження української земель до Російської імперії та сприяє глибшому пізнанню історії нашої держави.

Вивчення історичної особистості – одна з головних проблем історичної науки. Дослідження імен персоналій та діячів, які мали значний вплив на формування і розвиток державних, громадський і наукових інституцій, має науково-практичну значущість та сприяє олюдненню історії.

Література:

1. Шандра В. С. Генерал-губернаторства в Україні: XIX - початок XX століття. – К.: НАН України. Інститут історії України, 2005. – 427 с.
2. Конопка Н. Життєвий шлях Малоросійського генерал-губернатора М. Г. Рєпніна (1778-1845). Наукові записки. Історичні науки, 2006. – С. 260-272.
3. Полтавщина: Енцикл. довід. / Під ред. А. В. Кудрицького. – К.: Укр. Енцикл. ім. М. П. Бажана, 1992. – 1024 с.

Науковий керівник: д.і.н., професор Драч О. О.

В.М. Соколов

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ЗЕМЛЯ ТА ЛЮДИ «КРЕМЕНЧУЦЬКОГО МОРЯ»

У 2019 р. відзначається 60-річчя з дня запуску Кременчуцької ГЕС, що призвело до негативних наслідків для екології й економіки України. Сьогодні Кременчуцьке водосховище охоплює території трьох областей: Черкаської, Полтавської та Кіровоградської. Найбільше ж населених пунктів затоплено водами Дніпра саме в Черкаській області (землі Чорнобаївського, Золотоніського, Чигиринського та Черкаського районів). Загалом, у рамках будівництва Кременчуцької ГЕС були затоплені понад 200 сіл й одне, більше ніж 15-тисячне, місто – Новогеоргіївськ (історичний Крилів, що стояв при гирлі Тясмина на правому березі Дніпра).

Як відомо, масові проектні й практичні будівельні роботи на Дніпрі розпочалися в 1927 р., після початку спорудження Дніпровської гідроелектростанції (ДніпроГЕС), а з нею й цілого ряду гідровузлів. Ця праця завершилася в 1980 р. [1, 11]. За цей час річку від державного кордону з Республікою Білорусь до Каховки перетворили на каскад водосховищ. Готуватися до будівництва Кременчуцької ГЕС почали ще 1946 р. під час IV-ї п'ятирічки. Тоді ж, за рішенням виконкому Київської обласної ради від 17 липня 1946 р. № 107 «Про заходи в справі підготовки проектного завдання по будівництву Кременчуцької електростанції», було створено спеціальну комісію, що мала обстежити берег Дніпра в межах міста Черкаси та Черкаського району, задля виявлення можливих зон затоплення [2, 23].

Здійснюючи шостий п'ятирічний план, радянське керівництво вирішило побудувати Кременчуцьку ГЕС, яка могла б виробляти дешеву електроенергію і разом з цим забезпечувати потреби і населення, і підприємств країни. Проте, для досягнення поставленої мети потрібно було створити окреме водосховище.

Згідно офіційної версії кремлівських вождів, ідея будівництва Кременчуцького гідровузла і «рукотворних морів» була зумовлена необхідністю вирішення енергетичних проблем УРСР й ухвалена наприкінці 1949 р. Лише найвищі посадовці знали про головну причину появи майбутнього широкого водорозділу України: у випадку наступу військ щойно створеного блоку НАТО, каскад гребель мав бути зруйнований авіаударами, що створило б уздовж всієї республіки неподоланне для ворожої техніки болото, завширшки 50 км. Хоча відносно потреби енергозабезпечення республіки у Москві також міркували, причому ще з 1932 р. Тоді ж заговорили й щодо необхідності перетворення Дніпра на нове «море». Поступово від задуму практично відмовилися, бо як кажуть – «гра не вартувала свічок», до